

C. kr. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhäusgasse 84.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Franca Jo-
žefa cesta 5.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhäusgasse 84.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto . . . . . 4:40 K
za pol leta . . . . . 2:20 K
za četrť leta . . . . . 1:10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 15 in 16.

V Ljubljani, 1. avgusta 1915.

Leto VIII.

Ekonomija ljudi kot panoga gospodarske vede.

Delavsko časopisje je poudarjalo ob vsaki priliki veliki pomen socialne politike, katere potreba se še bolj jasno pokazuje za čas vojne kakor v mirnem času. Od vseh strani prihajajo danes meščanski pisatelji, ki poudarjajo pomen in vrednost zakonov za delavsko varstvo in socialnega zavarovanja za vse državno življenje. Ti pisatelji poudarjajo, kar je v mirnem času rado prikrivalo meščansko časopisje, da odpade zelo veliko dela na bojišču že na delo v mirnem času in da ostane tudi po vojni neizpremenjen položaj delavstva, če se ne potrudijo merodajni krogi, da izvedejo socialno zavarovanje za delavstvo in njihove družine in da se vpelje varstvene zakone v obrambo delavskih nezdod. Kako bi porabili v tem težkem času vse one neštete žrtve kapitalizma, koliko mladih ljudi prezgodaj končava v rudniških rovih, na stavbah železnic in po delavnicah! Koliko delavcev izkoriščajo tako, da zgledata s 40 leti kakor starčki! Podjetniki vedo dobro, da izgubi delavec s 40. leti že deloma svojo delavno moč in mu zapirajo zato pred nosom fabriške duri. Za stare delavce ni dela v mirnem času, dočim so dobro došli pri delu v vojnem času. Čestokrat izrekajo laskavo pohvalo sivolasim črnovojnikom. Iz tega pa izhaja neresničnost trditve kapitalistov, da so starejši delavci manj vredni pri predelovanju sirovin v tržno blago. Ali se bodo kapitalisti tudi po vojni držali načel pred vojno? Ekonomija ljudi mora postati panoga gospodarske vede. Delavstvo bo zato gotovo hvaležno in z radostjo sodelovalo v splošni blagor.

Ekonomija ljudi pomenja skrbno varčevanje s človeškim materialom. Eni so lahko zagovorniki te ekonomije, zaradi vojaško patriotičnih razlogov, drugi, ker uvidevajo v človeku najdražje blago v državi in družbi. Ekonomija ljudi mora postati panoga gospodarske vede, bodisi zaradi človeka samega, ali pa zaradi obrambe domovine. Sila v vojnem času podpira vzajemno človeško spoštovanje in ekonomijo ljudi. Brezštevilne so človeške izgube vseh vojskujočih se narodov. To dejstvo je v zvezi z nazadovanjem porodov, konstatirano že pred leti, o katerem je potrebno temeljito razmišljanje. Vprašanje vstvarjenja in nadomestitve vseh človeških žrtev, katere je zahtevala ta svetovna vojna, bodi vrhovna naloga družbe.

Na Francoškem bodo razkrili statistični izkazi o izgubah človeškega materiala v tej svetovni vojni zadrego vladajočih krogov. V raznih nemških vele mestih je na vpogled statistika o izgubah v prvem vojnem letu. Le na ta način je možen vpogled o nastalih izgubah. Ne le napolnitev te nastale vrzeli, temveč tudi uspešno varstvo ostalega človeštva, je nasvetejša dolžnost družbe: Varstvo in pomoč materam in dojenčkom, varstvo vsemu prebivalstvu!

Tudi doslej so se že javljali prvi začetki varstvenih zakonov, ali to varstvo je temeljilo na posebnem načinu bolniške službe, ali pa nezadostne starostne preskrbe. Pri nas nimamo niti tega. Sedaj ko javnost kaj rada pripoveduje o socialni politiki, in to iz vojaških ozirov, uvidijo merodajni krogi tudi po vojni potrebo ekonomije ljudi in socialne politike. Zakaj se ne bi tudi pri nas naučili kaj dobrega iz te strahotne vojne? Eden avstrijskih nadvojvod je nekoč dejal, da je človeška kri najdražji sok. Ali bodo upoštevali to tudi v bodočnosti?? Izkušnja uči, da so cenili do danes premoženjske interese višje kakor človeške interese. Zastopniki industrije so vedno tožili, da jih preveč obremenjuje napredujoča socialna politika. Pred tako argumentacijo je moral utihniti človeški interes. Sedaj v tem velikem prelivanju krvi sviri neki nemški pisatelj tako-le: Ne mislite na kri, ki se preliava iz človeških ran! Vsako leto gineva na tisoče človeških bitij, brez vsake potrebe! Bolje bi se glasilo: Spominjajte se na množice človeške krvi, ki teče v potokih iz nešteti človeških ran, ukrenite vendar vse potrebno, da se ustavi nadaljno prelivanje, spomnite se tudi na tisoče onih človeških bitij, ki ginevajo brez potrebe, skrbite za pravočasno izpolnitev pomanjkljivih vrst, vpeljite varstvo tisočeri!

Kot panoga gospodarske znanosti se bo morala ravnati ekonomija ljudi po gotovih pravilih. Kaj in koliko se da izvesti na tem polju, to bi lahko ugotovili razni spisi naših strokovnih organizacij, ki imajo vsled svojega delovanja precejšnje zasluge za pospešitev ekonomije ljudi.

Pred vojno so smatrali to delovanje za puntarstvo, ker ga niso hoteli upoštevati kot povod za izboljšanje socialno političnih zakonov.

Morda bodo vendar enkrat upoštevali delo in predloge strokovnih organizacij, ki stremje po uvedbi prave in odkritosrčne ekonomije ljudi.

Delavsko gibanje je tudi tukaj znanosti ugledilo pot. Delavske organizacije se pošteno trudijo, da bodočo generacijo, mlade delavce, očete in matere ščitijo v bodoči družbi. Mršavi uspehi na bernski konferenci pričajo dokaj jasno o patriotičnem čuvstvovanju podjetnikov. Delavsko gibanje je vdinjalo vse svoje organizacije, ne le strokovne, za ekonomijo ljudi, izhajajoč iz razumovanja bodočnosti in utešitve bolesti človeštva.

Delavstvo ni bilo slepo in je na žalost vidilo strašno dejstvo: Da je umrlo v Avstriji povprečno od 1000 zakonskih otrok v preteklem letu 200, od nezakonskih še celo 300 v nežni mladosti. Poleg teh strašnih števil je navesti tudi statistiko zavarovalnice proti nezgodam: Od leta 1907. pa do leta 1910. je smrtno ponesrečilo 3640 delavcev, to je povprečno 4 na dan, zraven tega pa še preko 100.000 primerov trajne nesposobnosti za delo. Delavstvo vprašuje javnost: Ali so bile potrebne te žrtve?

Ob tej priliki se moramo tudi spominjati, da je bilo delavstvo vedno proti dražiteljem življen-

skih potrebščin, za znižanje cen in s tem za boljše gnotno stanje ljudskih mas, neznosna stanovanjska mizerija, to vse daje dovolj gradiva za nadaljno znanstveno obdelovanje v zmislu ekonomije ljudi.

Še eno drugo polje znanosti naj imenujemo: Strokovne organizacije so opozorile javnost na silno razširitev takozvanih stanovskih boleznih med delavci, na nevarnost zastrupitve s svincem, fosforjem itd. Sedaj ne gre več za zgolj teoretične študije, temveč za praktično delo. Kakor doslej tako bodo tudi v bodočnosti delavske organizacije nadaljevale boj, in če se ta boj imenuje boj za ekonomijo ljudi, je sicer nova beseda ali stari boj.

Za gospodarsko vojno oskrbo železničarjev.

Centralno društveno vodstvo je potom svojega tajnika sodruga Tomschika predložilo vojnemu ministrstvu vlogo glede uredbe in povišanja postranskih prejemkov vlakospremljevalnega in strojnega moštva v vojnem ozemlju (predvsem onega osobja, ki službuje v južnem etapnem okraju) in drugem skupnem okrožju avstrijskih železnic; nadalje uredbo odškodnine za prehranitev evakuiranega osobja, zaradi plačevanja vojne doklade osobju, ki službuje v etapnem ozemlju, uredbo predujmov in prehranitve železničarjev v evakuiranih okrajih.

Vloga na c. kr. vojno ministrstvo se glasi:

Eksele nca!

»Z ozirom na pismo, katero sem vpsal Vaši eksele nci v zadevi odpomoči železničarjem zaradi draginje, si usojam izročiti Vaši eksele nci še 5 informacij, katere so, ker so v tesni zvezi z opravljanjem vojnega prometa na avstrijskih železnicah, velike važnosti.

Zadevajo opravičene tožbe vlakovnega in strojnega moštva vseh železnic, posebno pa onih uslužbencev, ki opravljajo naporno službo na južnem vojnem ozemlju, zaradi pomanjkljivosti voznih pristojbin, ki služijo v nadomestilo med službo izdanih stroškov, nadalje pritožbo evakuiranih uslužbencev in delavcev, ki žive ločeni od svojih družin zaradi neizplačevanja pripadajočih pristojbin za prehranitev, prošnjo ostalega osobja, ki ne dobiva razen plače ali mezde nikakršnih prejemkov, da se mu podeli vojno doklado, ureditev zadev izposojenemu osobju in ureditev vojaškega prehranjevanja železničarjev v krajih, kjer ni dobiti zadostnega živeža. Vse te razmere so povzročile nešteto vlog osobja, kakor tudi organizacij na c. kr. železniško ministrstvo, ne da bi imeli vlagatelji kak uspeh. Po mojem mnenju so tukaj merodajni finančni vzroki, da zastopa železniško ministrstvo tako ozkosrčno stališče.

Usojam si tozadevno trditi, da tukaj ne morejo biti odločilni edino le finančni odnosi. Za bodoči državni razvoj ne more biti vseeno, če se to važno stroko železniških uslužbencev trajno zanemarja in prepušča v največji bedi in v skrbeh za obstanek.

Usojam si z ozirom na uravnavo teh zadev pokazati na našega zaveznika Nemčijo. Tam so vsa ta vprašanja urejena v jasnih določbah, vsak uslužbenec natančno ve, kaj mu gre, pri nas pa manjka vsega tega. V Nemčiji ve vsak železničar, da ni treba ne družini ne njemu trpeti pomanjkanja. Žal, pa moramo konstatirati, da se avstrijskemu železničarju ravno obratno godi. Kar je pri našem sosedu nekaj samo po sebi umevnega, to je treba pri nas šele priberačiti; ali pa prioriti.

V prvi vrsti velja to za vprašanje glede odškodnine uslužbencem za izredne stroške, ki izhajajo iz službenih zahtev. Ekselencja! Že od vojne izbruh, odkar je v Galiciji izposojeno osebje tam opravljalo službo, sem dan za dnem dobival od tam pritožbe uslužbencev, da se jim prikrajšujejo dohodki vsled ozkosrčne interpretacije. Nad sto je takih pritožb na razpologo, v katerih se evakuirani uslužbenci bridko pritožujejo, da niso dobili ne plače, pa tudi ne drugih pristojbin. Vse te in še druge pritožbe sem c. kr. železniškemu ministrstvu predložil in prošil za odpomoč. Hvale vredno je bilo postopanje železniškega ministrstva, da je marsikatero izmed teh zahtev povoljno rešilo, kakor je razvidno iz I. priloge. V južnem vojnem ozemlju se za važno skupino vlakovnega osebja prikazujejo enaka vprašanja kakor na Galiskem.

Sedaj pa izjavlja c. kr. železniško ministrstvo, da osebju v južno vojnem ozemlju ne more dati enakih prejemkov kakor v Galiciji, ker baje na jugu niso enaki politični odnosi in pa, ker na jugu ni izveden popolni vojni vozni red, kakor je bil v Galiciji. Tako utemeljevanje ni resno, ker železničarji, ki službujejo na južnem vojnem ozemlju trpe vsled enakih vojnih posledic, kakor so trpeli službujoči železničarji na severnem vojnem ozemlju. Politični odnosi pa ne tvorijo nobene razlike.

Iz teh razlogov si usojam Vašo ekselencjo vlljudno naprositi, da milostljivo posreduje v svrhu nujne ugodne rešitve v zmislu predlogov.

Obenem si dovoljujem Vašo ekselencjo naprositi, da blagohotno poroča o načinu rešitve te vloge.

Informacija.

Glede uravnave in povišanja postranskih prejemkov vlakovnega moštva v vojnem ozemlju in v drugih okrajih državne železnice, vozne pristojbine, ki pripadajo izposojenemu vlakospremljevalnemu osebju v vojnem ozemlju.

Ob izbruhu vojne lanske leto je bilo veliko število vlakovnih spremljevalcev odposlano v Galicijo v svrhu službovanja na severnem vojnem ozemlju, kjer so do zadnjega časa opravljali težko in odgovorno službo.

Vsem tem uslužbencem se je pred odhodom izročilo takozvano priročno knjižico, v kateri so bile razvidne pristojbine, katere dobi sliherni za prehranitev in vozno pristojbino. Iz te priročne knjižice je razvidno, da dobi vsak sprevodnik ali pa zavirač dnevno 2 kroni za trošino in urnine po 30 vin. na uro, vlakovodja 3 krona prehranite in 40 vin. urnine. Urnina se izplačuje za službene vožnje, upravne izdatke in za službeno pripravljenost.

V nasprotju s temi predpisi so predstojniki opozorili uslužbenca, da si smejo zaračunati vseh 24 ur dnevno 30 oziroma 40 vinarov urnino in da morajo zato opravljati službo ne ozirajoč se na vrstilni red. Vlakospremljevalnemu moštvu se je prečital ukaz c. kr. vojnega ministrstva, glasom katerega smejo zaračunati od časa odsotnosti od doma po 24 ur a 30 oziroma 40 vinarjev na dan urnine.

Uslužbenci so morali ta ukaz štev. 567 12. avgusta 1914 podpisati.

Službeni predstojniki so to naredbo utemeljevali s tem, da dobiva postajno osebje podvojeno prehranilo, to je 6, 8 in 12 K na dan za po-

kritje izrednih izdatkov, dočim dobiva vlakospremljevalno osebje le 2 in 3 K prehranite, za to pa urno odškodnino po 30 in 40 vinarjev za uro.

S tem pa je bilo to osebje popolnoma zadovoljno, ker je mislilo, da pokrije izredne izdatke z izrednimi dohodki in da ostanejo stalni prejemki in stanarina njihovim družinam.

Brezpotrebno bi bilo še posebej razlagati v kakem položaju opravljajo ti uslužbenci v vojnem ozemlju službo. Oni so se morali in še danes morajo podvreči izrednim vojnim razmeram ter doprinašajo žrtve, kakršnih ne bi prenašali v mirnem času. To osebje je bilo dostikrat po več teden v službi.

Vrhovno armadno vodstvo je tudi javno pohvalno priznalo požrtvovalno delo železničarjev.

Meseca septembra in oktobra pret. leta so nekatera ravnateljstva baje po navodilu železniškega ministrstva odločila, da se zaračunava le službena in opravna vožnja in pripravljajna služba po 30 vin. oziroma 40 vin. na uro.

Vsled te naredbe je vlakospremljevalno osebje imelo precejšno izgubo na dohodkih.

Vsled nebrojnih intervencij je železniško ministrstvo odredilo, da si sme vlakovno moštvo zaračunovati 16 ur na dan po 30, ožir. 40 vin. in sicer le do konca februarja t. l. Na ta način se je izvršila nekaka polovična poravnava med dohodki postajnega in vlakovnega osebja. Vsekakor pa obstoja med slugi postajne službe, ki dobivajo dnevno 8 kron prehranite in pa vlakospremljevalnim osebjem, ki dobiva 2 kroni prehranite in pa 16 x 40 vin. urninske doklade — 6 K 80 vin. in pa poduradniki postajne službe, ki dobivajo dnevno 12 kron za prehranite, in vlakovodjem, ki dobi 3 krona za prehranite in 16 x 40 vin. urnine — 9 K 40 vin., velika razlika.

Prehranina in urnina skupaj tvorita pri vlakospremljevalnem osebju v zmislu določb § 69. službenega reda c. kr. državnih železnic to, kar pomeni za postajno osebje prehranina sama, nekako odškodnino za višje izdatke v službi.

Ti izdatki so pri vlakovnem osebju mnogo večji kakor pa pri postajnem, ker nima vlakovno osebje le stroškov v tujem kraju, temveč tudi med vožnjo. Krivica je, če se vlakovnemu osebju daje za naraščajoče večje izdatke manj kakor postajnemu osebju, k povrh že označene prednosti, tudi še vrši redno menjajočo se službo, dočim mora vlakospremljevalno osebje ne glede na utrujenost opravljati zelo naporno službo.

Vsled izbruha vojne z Italijo je nastala enaka situacija tudi v okrajih tržaškega, beljaškega in inomoškega ravnateljstva kakor tudi v nekaterih delih okrožja južne železnice, kakor je bila v Galiciji in še deloma obstoja. Dosti vlakovnih spremljevalcev so v te okraje službeno odposlali, ki jih danes odškodujejo s 16 vin., 30 ali pa 16 in 40 vin. na dan, poleg 2 K prehranite.

Z ozirom na gori označena dejstva, naj se vsemu onemu vlakovnemu osebju, ki službuje v vojnem okrožju poleg prehranite označeno v priročni knjižki, plača določeno urnino po 30 in 40 vin. za 24 ur na dan in sicer za toliko časa, za kolikor časa je bil izposojen dotični uslužbenec.

Če pa je to neizvedljivo iz kateregakoli razloga, naj se da vsemu izposojenemu vlakospremljevalnemu osebju namesto urnine vsaj enako odškodnino za prehranite, kakor jo dobiva postajno osebje in sicer 6, 8 in 12 kron dnevno.

Le na ta način je možno odstraniti to krivico, da dobiva vlakovno osebje za višje stroške v službi manj odškodnine kakor postajno osebje večjo odškodnino za manjše stroške.

Vozne pristojbine lastnega, eksponiranega in evakuiranega vlakospremljevalnega in strojnega osebja v železniškem ozemlju južnega vojnega okrožja.

Vlakospremljevalno in strojno osebje, ki službuje v železniškem ozemlju južnega vojnega okrožja kot neizposojeno osebje in za razliko od izposojenega osebja označene kot »lastno« ali pa »eksponirano« osebje, dobiva v zmislu odredbe c. kr. železniškega ministrstva odškodnino za večje stroške pri vožnji samo iste pristojbine, katere je dobivale v mirnem času izven etapnega ozemlja. Samo malenkostno zboljšanje pri zara-

čunanju je obljubilo c. kr. železniško ministrstvo temu osebju.

Te pristojbine znašajo mnogo manj kakor 30 in 40 vin. za uro, kakor dobiva izposojeno vlakospremljevalno osebje. Te pristojbine znašajo pri državni železnici n. pr. za sprevodnike za vožnjo v službi 20 vin., za druga opravila po 6 vin., za vlakovodje 30 vin. oziroma 8 vin. za uro. Enako si sme zaračunovati tudi strojno moštvo.

S tako znižanimi dohodki ne morejo uslužbenci v etapnem okraju južnega bojišča izhajati, ker so poleg neznosne draginje tudi nevravnane prometne razmere, vsled katerih se zvišujejo izdatki.

C. kr. železniško ministrstvo je svoječasno odredilo, da si sme vlakospremljevalno moštvo, ki službuje na severnem vojnem okrožju v vsem etapnem ozemlju do Halleina (spada pod c. kr. ravnateljstvo severne železnice) zaračunavati zvišane pristojbine. Tam velja to tudi še danes.

Za južno vojno ozemlje pa odklanja c. kr. železniško ministrstvo te višje udobnosti za domače eksponirano in evakuirano vlakospremljevalno osebje. To odredbo utemeljuje s političnimi vzroki, zaradi katerih je izplačevalo osebju na severnem ozemlju višje pristojbine.

Teh političnih razlogov pa ni na južnem vojnem ozemlju. Taka utemeljitev ne more veljati. Ker so vozne pristojbine le neko nadomestilo za izdatke med vožnjo za vozovno moštvo, so dali temu osebju na severnem vojnem ozemlju višje pristojbine, ker vsled nenormalnih razmer ni moglo izhajati z normalnimi voznimi pristojbinami. Ravno take razmere so tudi na južnem vojnem ozemlju. Vlakospremljevalno in strojno osebje v etapnem okrožju ne more vsled nastalih nenavadnih razmer izhajati z normalnimi voznimi pristojbinami.

Iz teh razlogov naj dobiva vse domače, eksponirano in evakuirano vlakospremljevalno in strojno osebje c. kr. državno-železniških okrajev Trst, Beljak in Inomost, kakor tudi južni železničarji v okrožju obratnih nadzorstev Trst, Celovec, Inomost in Gradec vozne pristojbine v enaki višini kakor izposojeno osebje v gori označenih okrožjih, oziroma kakor se dovoljuje istemu osebju v severnem vojnem ozemlju.

Vozne pristojbine

za vlakospremljevalno osebje v vseh okrožjih državnih železnic razen vojnega ozemlja.

Iz prejšnjih odstavkov je že razvidno, da se povrnejo vlakospremljevalcem v zmislu določb § 69. službenega reda izdatki vozne službe v obliki voznih pristojbin. Višina in način zaračunavanja teh voznih pristojbin sta bili določeni zadnjikrat z regulativom voznih pristojbin iz leta 1910. Od tega časa, zlasti pa od začetka vojne, so se izpremenili prav temeljito življenjski pogoji voznega osebja. Cene jedil po restavracijah so se zvišale, čeprav so nižje kakor za civilno prebivalstvo in kar je še važnejše, vse porcije so za polovico manjše kakor prej. Kdor hoče količkaj utešiti svoj glad, mora kupiti dve porciji, tudi tri. Torej izda še enkrat toliko kakor prej. K temu prihaja še to, da se je moralo skrócić domače gospodinjstvo vsled silne draginje, glede kakovosti in izmere, na najnižjo mero. Posledica vsega tega je, da zavživa vlakospremljevalno osebje, ki je ena najvažnejših skupin železniške službe, mnogo manj. Slabi učinki nezadostne hrane ne izostanejo.

Povprečni letni zaslužek vlakospremljevalcev — plača in stanarinska doklada — znaša 1400 K, mesečni zaslužek torej 117 K. Če odštejemo od tega mesečnega zaslužka izdatke za stanovanje in zavarovalnino, ostane posamezniku in njegovim družini 80 K na mesec za vse življenske potrebščine. Ni treba posebnega dokaza, da ne more dandanes nihče živeti s 80 K na mesec, kako še celo vsa družina. Od tega zaslužka ne more torej zalagati noben vlakospremljevalec izdatkov, ki mu jih povzroča vožnja. Vsak vlakospremljevalec pokrije lahko izdatke za prehrano ob vožnji le s voznimi pristojbinami. Vozne pristojbine znašajo na mesec povprečno za sprevodnika 46 do 51 K, za vlakovodjo 73 do 79 K; na dan za sprevodnika približno 1.60 K, za vlakovodjo 2.50 K. Po-

polnoma nemogoče je, da bi se s to dnevno kdo prehranil na progi. Ta znesek ne zadošča niti za preprosto kosilo, kaj šele za druge potrebne obede kakor zajtrk, večerjo, malco.

Po regulativu pristojbin znaša n. pr. za skupino »slug« najnižji prispevek za prehranitev 2 K na dan, če je odsoten otičnik dlje časa od domače postaje. Tudi ta znesek je prenizek ob današnjih razmerah, ali vendar je višji kakor 1:60 K, kolikor dobiva sprevodnik pri trajnem in napornem službovanju.

Ta dejstva pričajo dovolj glasno, da je takojšnje povišanje voznih pristojbin nujna potreba. Vsako nadaljno utemeljevanje te zahteve bi bilo odveč.

Vlakospremljevalci, ki bodo tudi v bodoče z vsemi silami pripomogli do zmage, so prosili c. kr. železniško ministrstvo, naj izplačuje sprevodnikom in zaviračem mesečno po 90 K minimalnih voznih pristojbin, vlakovodjem in manipulantom pa mesečno po 120 K.

Informacija

glede ureditve odškodnine za prehrano evakuiranega železniškega osebja iz vojnega ozemlja.

Takrat, ko je bila potrebna v Galiciji evakuacija, se je moralo preseliti mnogo železničarjev v različna pribežališča po Avstriji. Njihovi predstojniki so jim naročili, da morajo prebivati na določenem kraju in da morajo biti vedno na razpolago upravi državnih železnic. Pri tem niso razlikovali med definitivnim osebjem in dninarji. Vsi, brez izjeme so imeli nalog, da so pripravljene za službovanje.

Prav tako se je zgodilo na južnem vojnem ozemlju.

Za uslužbence, evakuirane iz Galicije, je veljala svoj čas določba, da so na »dopustu«. Kljub temu se pa niso smeli geniti nikamor. Prej ko slej je moralo biti »pripravljeno za službovanje«.

Pri vsem tem gre za odškodnino prehranitve. Po določbah službenega reda c. kr. državnih železnic §§ 69. in 70. imajo vsi uslužbenci in pomožni uslužbenci pravico zahtevati, da se jim povrne stroški, nastali vsled službe, zlasti na službenih potovanjih, pri uporabi izven domače postaje in preselitve.

Vsi evakuirani uslužbenci so imeli take izdatke, ker so jih bili poslani v tuj kraj in so morali biti pripravljene za službovanje. Večina evakuirancev ni imela in nima svojih družin pri sebi in so bili vsled tega primorani k dvojnemu gospodinjstvu.

Evakuirani uslužbenci, o katerih so dejali uradno, da so na »dopustu«, niso dobili nobene odškodnine za prehranitev. Poleg vseh neprilik, ki so bile združene z evakuacijo, so imeli še skrb za najnujnejšo življenjsko preskrbo.

Vsem evakuiranim uslužbencem in delavcem naj se dovoli, brez ozira na to, ali so bili evakuirani z družinami ali ne, odškodnina za prehranitev za ves čas evakuacije, kakor je določena v regulativu za pristojbine c. kr. državnih železnic. Tudi njihovo službeno razmerje naj ostane ves ta čas neizpremenjeno.

Informacija

glede podelitve doklad osebju, ki opravlja službo v vojnem ozemlju in ne dobiva niti odškodnine za prehranitev niti voznih pristojbin.

V vojnem ozemlju severnega in južnega dela države trpi železniško osebje vsled razmer, ki so v teh krajih, zlasti vsled draginje, prav mnogo. Služba v teh krajih je težka in odgovornejša. Živila se dobe še težje kakor drugje. Zato je povsem razumljivo, da prosijo uslužbenci in delavci v tem ozemlju, odkar je vojna, za povišanje svojih dohodkov. Vsi vzroki, ki so merodajni, da se podeli vsem železničarjem povišanje dohodkov, veljajo v teh krajih še vse bolj.

Vsem uslužbencem in delavcem v vojnem ozemlju, ki ne dobivajo ne odškodnine za prehranitev ne voznih pristojbin, naj se podeli vojna doklada.

Informacija

glede ureditve predjemov za uslužbenca, katero so si izposodile železniške uprave za službovanje v etapnem ozemlju.

Uslužbenci, ki so bili odposlani od različnih železniških uprav k službovanju v etapnem ozemlju, so dobili pred odhodom nalog, da si nabavijo najrazličnejše stvari. Tem uslužbencem so prebrali pred odhodom seznam vseh stvari, ki si jih morajo nakupiti. Tako n. pr. uslužbencem c. kr. kurilniškega vodstva zapadnega kolodvora na Dunaju. Uslužbenci so smatrali po načinu, po katerem so jih seznanili s tem seznamom, to nabavo za uradni nalog. Še tembolj zato, ker so jim izplačali brez vsega potrebnih predjemov za nakup teh stvari. Uslužbenci so izvedeli tudi iz izjav uradnikov in drugih organov, da se dovolijo predjemom za nakup potrebnih stvari.

Jasno je, da bi vsak izposojeni uslužbenec nakupil tudi brez naloga nekaj potrebnih stvari. Ali vsak bi nakupil le toliko, kolikor bi mu dopuščala njegova gnotna sredstva. Tako so si pa nabavili vse, kar jim je bilo naročenega.

Vsled tega je naravno, da se morajo povrniti tem uslužbencem izdatki.

C. kr. železniško ministrstvo pa izjavlja, da ni dalo nobenega naloga in da zato tudi ne povrne teh izdatkov.

Kljub temu je pa dejstvo, da so dobili uslužbenci takšen nalog, čeprav le od najbližjih predstojnikov. Nikakor se ne more zahtevati od uslužbencev, da prinašajo poleg vseh drugih žrtev še večje izdatke.

Sedaj pa razglašajo, da dobe sluge enkratno odškodnino 100 K, poduradniki več. To naj se vsekarer dovoli prizadetim uslužbencem.

Informacija

glede ureditve prehranitve železniškega osebja po c. kr. vojaški upravi v službenih krajih, ki so evakuirani ali v krajih, kjer se ne dobiva več primernih živil.

V vojnem ozemlju je mnogo krajev, kjer trpe železničarji pomanjkanje živil. To zlasti po krajih, kjer je bilo prebivalstvo evakuirano. Pa tudi po krajih v bližini operacijskega ozemlja, ki niso evakuirani ali le delno, primanjkujejo živila tako, da ne dobe železničarji primerne hrane.

V posameznih krajih so odpomogla vojaška etapna poveljstva tej zadregi s tem, da dajejo železničarjem vojaško hrano proti odškodnini. Ali povsod ni tako. Zato prosijo uslužbenci, naj izda železniška uprava odredbo, da dobe železničarji po krajih vojnega ozemlja, kjer ne dobe živil, vojaško hrano proti primerni odškodnini.

Draginjske doklade na južni železnici.

Graški »Arbeiterwille« od 24. julija prinaša pod gornjim napisom sledeči dopis iz Maribora:

V sedanjem, težnosnem dragem času uvideva celo rokodelski mojster, da so zahteve njegovih delavcev po draginjski dokladi popolnoma upravičene. Južna železnica pa žal nima nobene uvidnosti. Po dolgem čakanju in po mnogih intervencijah se je šele posrečilo, da smo govorili z upravo južne železnice o potrebi draginjske doklade in po zopetnih dolgih obravnavah se je odločila tudi uprava južne železnice, da dovoli draginjsko doklado svojim delavcem po delavnicah in kurilnicah. Oddehnili so se ti delavci, ko so izvedeli, da je pripravljena tudi južna železnica na podelitev draginjske doklade. Ali tem večje je bilo razočaranje, ko so izvedeli, koliko jim naklanja južna železnica »velikodušno« kot draginjsko doklado. Dvajset vinarjev na dan vsem delavcem v dnini in deset vinarjev, beri in piši celih deset vinarjev delavcem v akordu v delavnicah in kurilnicah v Mariboru, Gradcu, Inomostu, Mürzschlagu, Brucku, Ptuj in Ljubljani. Dunajčanje so dobili po deset vinarjev več. Da je to bore malo, tega ni treba še posebej poudarjati. In vendar bi imela ta malenkost, prištevši jo k drugi malenkosti, še kakšen pomen, če bi bila trajna mezdana doklada, ki se jo upošteva tudi pri od-

meri provizije. Ali ne! Ti zneski so le draginjska doklada, dokler traja vojna in po končani vojni odpade ta draginjska doklada. Takšne draginjske doklade po 10 vinarjev na dan ali celih 60 vinarjev na teden ali za ves mesec 2 K 40 vin., bi se ne upal ponuditi svojim delavcem noben podjetnik, niti noben najmanjši rokodelski mojster v vsej Avstriji. Pri draginjskih dokladah je dosegla uprava južne železnice svetovni rekord in nobeno podjetje je ne more prekositi. Delavci, ki so bili odpravljeni z desetvinarsko doklado, so izvajali iz tega tudi konsekvence, čemur se pač nihče ne čudi. Delavci mariborske delavnice in kurilnice so odklonili kratkoma desetvinarsko doklado in so prepovedali, da jim jo izplačujejo. Denar so imeli torej računski oddelki na razpolago. Ker niso vedeli, kaj naj napravijo s tem denarjem, so prosili za informacije na višjem mestu. Prišel je odlok, da »morajo« sprejeti delavci denar. Pretečeno soboto so torej dali delavcem k njihovem ostalemu zaslužku v denarnice še po 60 vinarjev draginjske doklade. Mislili so pač, da se rešijo tako neprijetnega humanitarnega čina, češ, če imajo delavci denar v žepu, ga obdrže. Ali prišlo je drugače. Ko so spoznali delavci, da so jim vsilili v soboto velikansko draginjsko doklado, so sklenili, da vrnejo v ponedeljek zjutraj 60vinarsko draginjsko doklado. In v ponedeljek zjutraj, še pred začetkom dela, so deponirali vsak po 60 vinarjev v pisarnah delavniških mojstrov. Sedaj se je polastila gospodov zopet osuplost. Denar je zopet v pisarni računskega oddelka in ga hočejo baje v soboto iznova vsiliti. Delavci pa ostanejo konsekventni. Delavci pravijo, da se južna železnica s to draginjsko doklado norčuje iz njih, kajti zasmehovanje delavčeve bede je desetvinarska doklada v času, ko so se podražila deloma živila do 300 odstotkov. Kam naj obrne delavec 60 vinarjev na teden? Ne zadoščajo niti za 15 dekagramov govedine. Ni torej nič čudnega, če pravijo delavci, da je pod njihovo častjo sprejeti draginjsko doklado, ki je v zasmeh njihove bede. Dvajsetvinarsko doklado za delavce v dnini izplačujejo in jo delavci tudi sprejemajo. Tudi to je malo, ali vendar ni tako ponižujoče. Vodstva delavnic in kurilnic se bodo trudila zamažati, da vsilijo delavcem desetvinarsko doklado. Proti temu vsiljevanju si bodo morali izprositi delavci še posebno varstvo. Kajti vedno vsiljevanje te malenkosti, ki so si jo delavci že odločno prepovedali, ni nič drugega kakor neprestana provokacija. Provokacije pa so v sedanjem času najmanj umestne. Če pa nadaljuje južna železnica s tem izzivanjem, kajti ta draginjska doklada ni nič drugega kakor izzivanje, tedaj naj nastopi državna oblast tudi tukaj z vso strogostjo. Enaka pravica za vse, tudi v vojnem času.

Nič boljše niso razmere osebja v eksekutivni službi. Armadno vodstvo je izreklo, da opravljajo železničarji ves vojni čas uprav lunoško svojo službo in tudi z najvišjega mesta so dobili železničarji največjo pohvalo. Da ni bila služba lahka, zlasti ni lahka sedaj ob tej draginji z vsemi hudimi posledicami, to je jasno. In niti nobene količkej primerne odškodnine ni dobilo to osebje. Takšno postopanje preseda tudi že najbolj potrpežljivim. Morda se opozore tudi še drugi faktorji na ravnanje uprave južne železnice in jim bo to povod za razmišljanje, da gre tem delavcem za izredni napor tudi izredna nagrada.

Postopanje južne železnice je pa najstrašnejši primer, kakor ga le more izvršiti kakšno podjetje.

Italijanska soc. dem. stranka med vojno.

Italijansko strankino vodstvo se je dostikrat pečalo s situacijo, ki je nastala vsled vojne. Junija je imelo strankino vodstvo važno sejo, na kateri so sprejeli sledeči sklep:

Z ozirom na to, da je vodstvo že pred napovedbo vojne z manifestom, kakor tudi z izjavo poslanca Taratija v državni zbornici preciziralo svoje stališče, konstatira:

Da se je po vojni napovedi temeljito izpremenila situacija vsled zatiranja vskovne in zborovalne svobode, vsled nemožnosti agitacije v

strokovnih organizacijah v svrhu zastopstva razrednih interesov delavstva in je izredno otežkočena socialistična propaganda napram reakcionarnim poizkusom uporabiti trenotek in izpodrinuti delavstvo iz že dobljenih pozicij, da je po vseh družinah nepričakovano zvišanje cen življenskih potrebščin povzročilo bedo, da so sploh v življenju stranke in proletariata nastopile ne normalne razmere;

dalje z ozirom na to, da zahtevajo izpremenjene razmere v stranki največjo pazljivost, da se ne krši strankin program in da se neprekinjeno vodi razredni boj;

Na podlagi teh argumentov opozarja strankino predsedništvo člane in sekcije na to, da je do slej izražala stranka neprenehoma in složno trdno voljo zastopati z največjo natančnostjo razredne interese.

Strankino vodstvo sklene:

1. Tudi v bodoče razširjati propagando za strankina načela.

2. Moči v naši stranki organizirati, da se zmore uspešno bojevati proti reakciji.

3. Podpirati politična društva in strokovne organizacije, nadzorovati njih razvoj in njihova stremjenja.

4. Zastopati neposredne interese v vojno vpoklicanih delavcev.

5. Zahtevati, da nosijo vsled teh razmer zvišana bremena posedujoči sloji in da pomožne akcije izvede država.

V zmislu že označenih nazorov naproša strankino vodstvo vse sekcije vseh okrajev, da konstituirajo v svrhu podpor posvetovanj in bramb strokovnih organizacij, poiskati stiko z delavci in njih družinami in kolikor je to mogoče razširjati temeljne socialistične nazore, da se omeji že dovolj razširjeno sovražstvo med plemeni in narodi.

Glede podporne akcije opozarja vodstvo na:

a) V vseh onih krajih, kjer so socialisti v večini, se naj sestavijo odbori z nalogo, da zbirajo podpore za vojne žrtve, da regulirajo dobavo življenskih potrebščin, s tem da se nakupuje žito, zniža stanarina, zviša mezde. Ti odbori naj sodelujejo pri sporih glede stanarinske preskrbe, boljše varstvo vdov in sirot, vse to naj se vrši vedno le v zmislu naših strankinih principov v skladu s splošnim človekoljubjem.

b) Kjer pa so sodrugi v manjšini, lahko pristopijo na povabilo tudi drugim enakim odborom, seveda s pridržkom, da s tem soglašajo dotična socialistična sekcija in če odklonijo odgovornost tedaj, kadar dejanja ne soglašajo z našim strankinim principom.

c) Kjer v takih komisijah niso v večini naši sodrugi, naj naše sekcije tvorijo kontrolne komisije, da zamorejo uspešno braniti delavske interese, bodi si to pri podpornih komisijah ali pa pri oblastnih.

Strankino vodstvo je trdno prepričano, da bodo sekcije in sodrugi varovali strankino disciplino in negovali skupnost, da zamore stranka z močjo in uspehom prebiti vsled vojne izredno stanje.

Društveni vestnik.

Dne 5. julija t. l. je predložila deputacija obstoječa iz zastopnikov »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo«, sodr. Kopač in Hlavaček iz Maribora; gospodov von Tana in Krajner za uradniška društva, c. kr. vojnemu transportnemu vodstvu v Ljubljani spomenico, v kateri se naprosi dotično vodstvo, da posreduje pri c. kr. armadnem poveljstvu za vojno doklado vsem uradnikom, uslužbencem in delavcem, ki službujejo v vojnem, oziroma etapnem ozemlju. — Enaka spomenica je bila vložena istim instancam v Beljaku in Inomostu. — O izidu poročamo prihodnjič.

Raznoterosti.

Na južnem bojišču je padel v najlepših letih profesor dr. Merhar iz Trsta. Ni bil naš somišljenik, a tudi ne eden onih nasprotnikov, ki smatrajo ljudi drugačnega prepričanja kakor ga imajo sami

za manj vredne. Tržaško delavstvo ga je slišalo večkrat na predavanjih. Bil je tudi literarno zelo delaven. Odkritosrčno sočutje nas navdaja ob smrti tega moža.

NAŠ GROB.

11. julija je ponesrečil sodrug Tuttner Iv. na progi med Zagorjem in Zidanim mostom. Na križišču dveh vlakov med Zagorjem in Trbovljam ga je zgrabil vlak št. 820/II., ga pahnil v stran in smrtnonevarno poškodoval. Med vožnjo v Zidani most je izdihnil sodrug Tuttner svojo blago dušo. Njegov pogreb, ki je bil 13. julija, je dokazal, kako so cenili njegovi tovariši in sodrugi njegovo delovanje v prid železničarjev. Sodrugi Tuttner je bil neumorno delaven za blagor železničarjev. Bil je več let prvi zaupnik skupine Zidani most. Bil je pa rajni Tuttner tudi prepričan socialni demokrat in manjkal ni nikjer, ko je bilo treba pokazati politično prepričanje. Star je bil 58 let, služil je 32 let, Zapušča vdovo in 8 otrok, od katerih je šest nepreskrbljenih. Njegovo plodonosno delovanje nam ostane v trajnem spominu. Čast njegovemu spominu!

† Sodrugi Albin Ivančan. Na Dunaju je umrl tajnik kamnarske organizacije za južne pokrajine, sodrug Albin Ivančan. Pobrjala ga je jetika v cvetu let. Star je bil šele 31 let. Do izbruha vojne je deloval rajni v Nabrežini, najhujšem gnezdu narodnjakarske gonje. Koliko bojev je preстал z demagogično in stavkokaško narodnjakarsko gospodo! Kako vztrajno je branil interese organiziranih kamnarskih delavcev. Njegova zasluga je, da je vzrasla v Ribnici na Spodnjem Štajerskem močna organizacija kamnarskih delavcev. Kratko pred izbruhom vojne je vodil uspešno stavko kamnarskih delavcev pri Tomanu v Ljubljani. Njegove izgube ne občuti bridko le kamnarska organizacija, temveč vsa jugoslovanska socialno-demokratska stranka, ki mu ohrani trajen spomin!

Dr. Angelo Vivante umrl. Tržaško socialno demokracijo je zadel hud udarec. Sodrugi Vivante si je v nevrasteničnem napadu sam vzel življenje. Vivante je bil iz imovite rodovine, študiral je pravo, a se je posvetil časnikarstvu. Več let je bil glavni urednik »Lavoratore«. Zlasti je bil pokojnik hud nasprotnik italijanskega iredentizma. Svoje imetje je zapustil tržaški okrajni bolniški blagajni za pospeševanje zdravilišč in delavskih kolonij. Star je bil šele 46 let.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana**

Adalbert Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v zalogi lastne tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20
(Cojzova hiša).

Garantirana kakovost

Naročajte in podpirajte delavsko časopisje!

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

obrestuje hranilne vloge od dne vloge do dne dviga po

5%

Franca Jožefa cesta šte. 5.